

कृषि उन्नती योजना-एकात्मिक
फलोत्पादन विकास अभियान (MIDH)
अंतर्गत राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियान
सन २०२५-२६ मध्ये राज्यात राबविण्यास
प्रशासकीय मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्ध विकास व मत्स्य व्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्र.राफअ-२०२५/प्र.क्र.११८/९-अ
मंत्रालय विस्तार, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक :- २५ एप्रिल, २०२५

- संदर्भ:-**
१. कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्र.एमआयडीएच/२०१४/प्र.क्र.८२/९-अ, दि. ३० मे, २०१४
 २. केंद्र शासनाच्या कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभागाचे इंग्रजी F.No. ०३/१३/२५-KY, Dated: ३०th December, २०२४ चे पत्र
 ३. राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समिती (SLSC) च्या दि. २४.०३.२०२५ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त
 ४. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन आणि औषधी वनस्पती मंडळ, पुणे यांचे जा.क्र. मराफऔवमं/सनि/प्रशा.मान्यता/८६०५/२०२५, दि. १५.०४.२०२५

प्रस्तावना:-

केंद्र शासनाने दिनांक १ एप्रिल २०१४ पासून राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियान (NHM), उत्तर पूर्व आणि हिमालयीन राज्यासाठी फळबाग अभियान (HMNEH), राष्ट्रीय बागवानी मंडळ (NHB), नारळ विकास मंडळ (CDB) व केंद्रीय फलोत्पादन संस्था (CIH) या सर्व योजनांचे एकत्रिकरण करून एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियान (Mission for Integrated Development of Horticulture) राज्यात राबविण्याबाबत संदर्भ क्र. १ येथील शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे. केंद्र शासनाने संदर्भ क्र. २ येथील पत्रान्वये एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियान अंतर्गत सन २०२५-२६ चा वार्षिक कृती आराखडा (AAP) तयार करण्याबाबत कळविले होते. त्यानुसार मा. मुख्य सचिव यांचे अध्यक्षतेखाली दि. २४ मार्च, २०२५ रोजी संपन्न झालेल्या राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या बैठकीत कृषि उन्नती योजनेअंतर्गत एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियान (MIDH) योजनेच्या रु. १७०८३.३२ लाख रक्कमेच्या वार्षिक कृती आराखड्यास मान्यता देण्यात आली आहे. त्यानुषंगाने कृषि उन्नती योजना-एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियान (MIDH) अंतर्गत राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियान सन २०२५-२६ मध्ये राज्यात राबविण्यास प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब विचाराधीन होती. त्याबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे -

शासन निर्णय:-

कृषि उन्नती योजना-एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियान (MIDH) अंतर्गत राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियान सन २०२५-२६ मध्ये राज्यात राबविण्यासाठी रु. १७०८३.३२ लाख (रुपये

एकशे सत्तर कोटी त्र्याऐंशी लाख बत्तीस हजार फक्त) निधीच्या कार्यक्रमास पुढीलप्रमाणे प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

तपशील	केंद्र हिस्सा (६०%)	राज्य हिस्सा (४०%)	एकूण रुपये (लाख)
नवीन कार्यक्रम २०२५-२६	८७६१.२२	५८४०.८१	१४६०२.०३
स्पील ओव्हर कार्यक्रम/दायित्व २०२४-२५	१४८८.७७	९९२.५२	२४८१.२९
एकूण	१०२४९.९९	६८३३.३३	१७०८३.३२

२. MIDH अंतर्गत सन २०२५-२६ मधील अर्थसंकल्पिय तरतुद व प्रशासकीय मान्यतेचा प्रवर्गनिहाय तपशील खालीलप्रमाणे राहिल.

(रु. लाखात)

प्रवर्ग	हिस्सा	अर्थसंकल्पिय तरतुद	प्रशासकीय मान्यता
सर्वसाधारण (७८.८४%)	केंद्र	८२००.००	८०८१.०९
	राज्य	५४६६.६७	५३८७.४०
	एकूण	१३६६६.६७	१३४६८.४९
अनु. जाती (११.८१%)	केंद्र	१२००.००	१२१०.५२
	राज्य	८००.००	८०७.०२
	एकूण	२०००.००	२०१७.५४
अनु. जमाती (९.३५%)	केंद्र	११२५.००	९५८.३७
	राज्य	७५०.००	६३८.९२
	एकूण	१८७५.००	१५९७.२९
एकूण	केंद्र	१०५२५.००	१०२४९.९९
	राज्य	७०१६.६७	६८३३.३३
	एकूण	१७५४१.६७	१७०८३.३२

३. कृषि उन्नती योजना- एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियानांतर्गत राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियान राबविणेसाठी महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन आणि औषधी वनस्पती मंडळ, पुणे हे अंमलबजावणी यंत्रणा म्हणून कार्यान्वित राहिल. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार व वेळोवेळी दिलेल्या निर्देशानुसार सदर अभियानाची अंमलबजावणी करण्यात यावी.

४. राज्य शासन सदर योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन आणि औषधी वनस्पती मंडळ, पुणे यांना BDS प्रणालीद्वारे निधी वितरित करेल. सदर निधीचे पुढील वितरण केंद्र शासनाच्या SNA-SPARSH प्रणालीमध्ये विहीत केलेल्या कार्यपद्धतीनुसार करण्यात यावे.

५. सन २०२५-२६ करिता एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियानाचा मंजूर कृति आराखडा या शासन निर्णयासोबत “परिशिष्ट-अ” म्हणून जोडला आहे. या कृति आराखड्यातील मंजूर घटकानुसार अभियानाची अंमलबजावणी करावी.

६. सदर योजनेसाठी उपलब्ध होणारा अर्थसंकल्पीत निधी केंद्र शासनाने विहित केल्याप्रमाणे सर्वसाधारण, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जनजाती प्रवर्गासाठी पुढील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

प्रवर्ग	केंद्र हिस्सा (६० टक्के)	राज्य हिस्सा (४० टक्के)
सर्वसाधारण	मागणी क्र. - डी -०३ २४०१ - पीक संवर्धन (००)(११९) - फलोत्पादन व भाजीपाला पिके (०३)(३७) - कृषि उन्नती योजना - एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियान (कें.पु.यो.) (केंद्र हिस्सा ६० टक्के) (सर्वसाधारण) ३३-अर्थसहाय्य (२४०१ ९५६३)	मागणी क्र. - डी -०३ २४०१ - पीक संवर्धन (००)(११९) - फलोत्पादन व भाजीपाला पिके (०३)(३४) - कृषि उन्नती योजना - एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियान (कें.पु.यो.) (राज्य हिस्सा ४० टक्के) (सर्वसाधारण) ३३ - अर्थसहाय्य (२४०१ ४५०७)
अनुसूचित जाती	मागणी क्र. - एन -०३ २४०१ - पीक संवर्धन (००)(७८९)- अनुसूचित जातीसाठी विशेष घटक योजना (०१) अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रमांतर्गत योजना (०१)(०१) -कृषि उन्नती योजना- एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियान (अनुसूचित जाती) (कें.पु.यो.) (केंद्र हिस्सा ६० टक्के) ३३-अर्थसहाय्य (२४०१B०८१)	मागणी क्र. - एन -०३ २४०१ - पीक संवर्धन (००)(७८९)-अनुसूचित जातीसाठी विशेष घटक योजना (०१) अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रमांतर्गत योजना (०१)(०२) -कृषि उन्नती योजना- एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियान (अनुसूचित जाती) (कें.पु.यो.) (राज्य हिस्सा ४० टक्के) ३३ -अर्थसहाय्य (२४०१B०९९)
अनुसूचित जनजाती	मागणी क्र.टी - ५, २४०१- पिक संवर्धन ७९६- जनजाती क्षेत्र उपयोजना ०१- जनजाती क्षेत्र उपयोजना (०१)(०६) कृषि उन्नती योजना - एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियान (अनुसूचित जनजाती) (कें.पु.यो.) (केंद्र हिस्सा, ६० टक्के) ३३ अर्थसहाय्य (२४०१A०२९)	मागणी क्र.टी - ५, २४०१- पिक संवर्धन ७९६- जनजाती क्षेत्र उपयोजना ०१- जनजाती क्षेत्र उपयोजना (०१)(०७) कृषि उन्नती योजना-एकात्मिक फलोत्पादन विकास अभियान (अनुसूचित जनजाती)(कें.पु.यो.) (राज्य हिस्सा, ४० टक्के) ३३ अर्थसहाय्य (२४०१A०११)

७. या अभियानाकरिता वितरित करण्यात येणारा निधी कोषागारातून आंहरित करण्याकरिता लेखाधिकारी, महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन आणि औषधी वनस्पती मंडळ, पुणे यांना आंहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून आणि व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन आणि औषधी वनस्पती मंडळ, पुणे यांना नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

८. या शासन निर्णयान्वये वितरीत निधीतून योजनेंतर्गत निर्माण झालेले प्रलंबित दायित्व प्राथम्याने अदा करून उर्वरित निधीतून चालू आर्थिक वर्षाचा कार्यक्रम राबविण्यात यावा.

९. सदर योजनेच्या लाभार्थ्यांची निवड महा-डीबीटी प्रणालीद्वारे करण्यात यावी व लाभार्थ्यांना अनुदानाचे वाटप आधार संलग्न बँक खात्यावर करण्यात यावे.

१०. सदर योजनेंतर्गत वेळोवेळी उपलब्ध करून देण्यात येणाऱ्या निधीच्या विनियोगाबाबतचे उपयोगिता प्रमाणपत्र व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन आणि औषधी वनस्पती मंडळ, पुणे यांनी शासनास सादर करावे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०४२५१४४४५७१४०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(श्रीकांत आंडगे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रती :-

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई-३२.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२.
३. मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
४. मा. मंत्री (फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
५. मा. राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
६. मा. विरोधीपक्षनेते, विधानपरिषद, विधानमंडळ, मुंबई.
७. मा. विरोधीपक्षनेते, विधानसभा, विधानमंडळ, मुंबई.
८. मा. विधान परिषद/विधानसभा सदस्य, विधानमंडळ सचिवाल, मुंबई.
९. मा. मुख्य सचिव यांचे स्विय सहाय्यक.
१०. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२
११. अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२
१२. प्रधान सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२.
१३. सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२
१४. सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२
१५. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,

१६. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन आणि औषधी वनस्पती मंडळ,
साखर संकुल, शिवाजी नगर, पुणे,
१७. संचालक, महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन आणि औषधी वनस्पती मंडळ, साखर संकुल,
शिवाजी नगर, पुणे,
१८. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य पणन मंडळ, पुणे,
१९. महालेखापाल-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखा परीक्षा), मुंबई/नागपुर,
२०. राज्यातील सर्व विभागीय कृषि सह संचालक,
२१. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य
२२. अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.
२३. राज्यातील सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी,
२४. राज्यातील फळे/फुले उत्पादक संघाचे प्रतिनिधी,
२५. निवडनस्ती, कार्यासन ९- अ.